

**Válaszol: Csakmag György
és Fodor Pál**

A Dél-Magyarország szerkesztősége a Hazafias Népfőnt városi bizottságának elnökségével közösen nyilvános interjút rendezett a népfőnt székházában. A téma az áruellátás és a vásárlók érdekvédelme volt. A kérdéseket szerkesztőségünk nevében Morvay Sándor főmunkatárs tette fel Csakmag Györgynek, az MSZMP Csongrád megyei bizottsága ipari osztálya vezetőjének, a Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnökhelyettesének és Fodor Pálnak, az Állami Kereskedelmi Felügyelőség Csongrád megyei kirendeltsége vezetőjének.

Lapunk nyilvános interjúján megjelent Balog István, az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságának tagja, a pártbizottság osztályvezetője, Lacsán Mihályné, Szeged országgyűlési képviselője, Hofgesang Péter, a Hazafias Népfőnt városi bizottságának titkára is. A témához kapcsolódva a résztvevők közül többen tettek fel kiegészítő kérdéseket.

Az alábbiakban kivonatolva ismertetjük a nyilvános interjún elhangzottakat.

Jobb együttműködést!

Elsőként Csakmag György válaszolt a kérdésekre. Elemzően válaszolt, hogy Csongrád megye ipara miként segíti a lakosság szükségleteinek kielégítését. Hangsúlyozta viszont, hogy az MSZMP Központi Bizottságának 1967. novemberi határozata és a Csongrád megyei pártbizottság állásfoglalása megköveteli a lakosság áruellátásának további javítását. A megye könnyű- és élelmiszeripari vállalatainak, a megye egész iparának rugalmasabban kell alkalmazkodnia a piaci mechanizmus követelményeihez, folyamatosan figyelemmel kell kísérniük a fogyasztói igények változását. Sokkal szorosabb kapcsolatot kell kialakítani az ipari és a kereskedelmi vállalatoknak egymás között, különösen az árképzésben, a minőségi követelmények

megtartásában, a fogyasztói igények követésében.

Szöveg a megye iparának tartalmáról, amelyekkel élni kell. Megállapította, hogy a kereskedelmi tevékenység körében szükséges fokozni a különböző szektorok közötti versenyt. Jó kezdeményezés például, hogy élelmiszerboltokat nyit Szegeden a Városellátó Szövetkezet, közvetlenül a lakosságnak árusít majd boltjában a Minőségi Cipőgyár szegedi üzeme. Fontosnak ítélte, hogy a tanács szervek hatékonyabb intézkedéseivel a jelenleg más célra használt kereskedelmi helyiségeket átadják a kereskedelemnek.

Részletesen válaszolt a kereskedelmi pártbizottság tevékenységéről, megnövekedett szerepéről feltett kérdésre.

Az áruforgalom helyzete

— A Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság tapasztalatai szerint folyamatosan-e az áruellátás az árcsökkenett cikkekkel? A vásárlók e tekintetben többször panaszkodnak.

— A NEB — kezdte válaszát Csakmag György — az elmúlt években is központi kérdésként kezelte az áruellátás alakulását, a fogyasztói érdekvédelmet. Az új árendszert bevezetése fokozottabban megköveteli ezt. Nehány tapasztalat: élelmiszercikkeknel némely lisztes áru cikkszoportján belül mutatkoznak átmeneti ellátási gondok, a rendkívül megnőtt kereslet miatt. Például nincs folyamatos utánpótlás a Békéscsabai Tésztagyár márkás készítményeiből. A Baromfiipari Országos Vállalat kiárusítási kampányt indított vágottbaromfiból, kilogrammonkénti 5—6 forintos árendmennyel. Kiderült, hogy a baromfiipar — bár rendelkezésre áll a baromfimennyiség — nem tud folyamatos ellátást biztosítani, nem készült fel megfelelően.

— Azokból a ruházati és vegyes iparcikkek közül, amelyeknek az ára csökkent, a folyamatos ellátást ma még gátolja — feltehetőleg ez átmeneti jelenség —, hogy az utánpótlási áratokat vonatottan állapítják meg. Ilyen probléma jelentkezett a Minőségi Cipőgyár, valamint a Szegedi Ruhagyár termékeiél. Az áruellátási hiányosságok elsődleges okozója azonban nem az új árendszert nehézkes alkalmazásából fakad, hanem az úgynevezett „klasszikus” okok (alapanyaghiány, ipari kapacitáshiány stb.) játszanak közre. Itt meg kell jelezni, hogy az új gazdaságirányítási rendszer előnye a szükségleti cikkek nagyobb számának és tömegének előállításában, a szükségletekhez való jobb és rugalmasabb alkalmazkodásban csak folyamatosan fognak kibontakozni.

— Az ellátás szállítási

okok miatt nem kielégítő szintetikus női kardigánokból, női pulóverekből és garnitúrákból, férfi vulkanizált cipőkből, női divatcipőkből, több fonalféleségből, gyermek-bundacsizmából, 35—38-as számú gyermekcsizmából sem. A vegyes iparcikkek közül a jelentkező igényeket csak részben tudják kielégíteni zománcos edényekből, rozsdamentes evőeszközökből, olajkályhákból, huzalokból, Komar és Riga motorkerékpárokból, a 70 literes Lehel és a 85 literes Szarvart hűtőszekrényekből. Hiányzik a többféle szappan és mosópor. Milyen okokkal magyarázható ez? Egyes termékekből az igény, a kereslet ugrásszerűen megnőtt. Például korábban egy hónap alatt egy szaküzlet két darab hűtőszekrényt adott el, januárban viszont fél nap alatt 40 darabot. A kereslet ilyen lökészerűségét nem lehet előre kiszámítani; azaz a kereslet új módon jelentkezik, az utánpótlás viszont a régi módon történik.

— Összességében az áruellátási helyzet — a kétségtelen problémák ellenére — egyáltalán nem rosszabb, mint korábban. Sőt: az áruellátás javult. Nehány újszerű probléma azonban sajtós módon ma még akadályokat gördít a folyamatos áruellátás biztosítása elé. Ilyenek például az ipar és a nagykereskedelem, a nagykereskedelem és a kiskereskedelem közötti ártávok, néhány vállalat és szövetkezet vonatkozásában a pénzügyi problémák (keves a saját forgóalap és a hitel). A nagykereskedelemben az igen megnövekedett adminisztráció is lassítja az áruforgalmat, nehézkesen jut el az áru a kiskereskedelemhez.

— A NEB szerint mi gátolja a még jobb áruellátást, az esetenkénti hiányosságok listájának szűkítését?

— Tények alapján megállapítható, hogy a januári tapasztalatok lényegében zava-

rok nélküli átállást tükröznek. A gazdálkodó szervek magatartásában azonban van némi bizonytalanság. Ez nyilvánul abban, hogy mind a szállítók, mind a vevők részéről tartózkodó volt az üzletkötés. Probléma mutatkozik az ármegállapodásokban. A kereskedelem januári forgalmára erős befolyást gyakorolt az árák ismeretének hiánya. Elsősorban a vegyes iparcikkek közül számottevők azok a cikkek, amelyeknek az árát a termelő vállalat nem közölte, vagy nem volt ármegállapodás. A Szegedi Ruhagyár esetében például a nagykereskedelmi vállalatok részéről vonatott a szerződéskötés és az áruátvétel. A Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttáruháznál a nagykereskedelmi vállalatok korábbi rendelkezéseiből visszavonták az árfekvés miatt részükre nem megfelelő termékeket.

Több más példát is felsorolt ezután Csakmag György, s szólt a tanácsai vállalatok, kisipari szövetkezetek termelésére, munkájára negatív hatást jelentő jelenségekről. Ezután elmondta:

— A NEB tavaly számos vizsgálatot folytatott. Ezeknek mintegy 10 százaléka

foglalkozott a kereskedelem problémáival, a fogyasztói érdekvédelem helyzetével. A tavalyi vizsgálatok a hiánycikkek okait a következőkben foglalták össze: egyes ipari alapanyagok hiánya; ipari kapacitáshiány; kedvezőtlen termelői és fogyasztói ár; a kis- és a nagykereskedelem nem kielégítő kereskedelmi kapcsolata, valamint egyes kereskedelmi dolgozók esetenkénti hanyagsága.

A továbbiakban részletesen válaszolt a népi ellenőrzés megnövekedett szerepével összefüggő kérdésekre. Megállapította, a NEB megnövekedett szerepének lényege abból ered, hogy a népi ellenőrzés általános hatáskörű állami ellenőrző szerv, s feladatait a dolgozók széles rétegeinek az ellenőrzési munkába való közvetlen bevonásával oldja meg. Már megállapítható, hogy az idei év, a gazdaságirányítás új rendjének első éve, az indulásban és a végrehajtásban a népi ellenőrzés részére is nagyobb feladást, több helyi realizálást és segítséget követel. Végül Csakmag György arra felelt, hogy idén a népi ellenőrzés közérdekű vizsgálatait mire irányítja Csongrád megyében, Szegeden.

Árképzés, árjelzés

Fodor Pál először a kereskedelem és a vendéglátóipar rendeleiben előírt árképzési lehetőségeiről nyújtott tájékoztatást. Egyebek között megállapította, hogy a kereskedelem és a vendéglátóipar Szegeden is — a rendelkezéseknek megfelelően — egyre bátrabban él az árképzés nyújtotta lehetőségekkel. Azaz: a vevőkért, illetve a vendégeikért a változtatható és szabadárak csoportjában árendmennyit tesznek. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a változtatható és szabadárak csoportjában sincs azonban joga egy-egy üzletnek új árat megállapítani, ez a jog — helyesen — a boltot irányító vállalat, szövetkezeté.

Ezután az árjelzésekre vonatkozó kérdésekre felelt. Kiemelte, hogy a forgalomban kerülő termékeken, vagy azok csomagolásán fel kell tüntetni az árakat. Kötelező ezzel együtt az áru minőségi osztályának megjelölése is.

— Előfordulhatnak burkolt árdrágítások. Ennek megakadályozásáért mit tesz az Állami Kereskedelmi Felügyelőség, hogyan járnak el az árdrágítókkal szemben? Általában mit tesz az ÁKF a fogyasztók érdekvédelméért?

— Burkolt árdrágításokkal — felelte a kérdésre — az elmúlt időszakban is találkozhattunk, s erre a jövőben is lehet számítani. A burkolt árdrágításokat azonban mindenképp nem a kereskedelem, hanem az iparban lehet elkövetni. A kereskedelem nem elköveti, hanem leginkább „csak” hallgatólágosan tudomásul veszi a burkolt árdrágítást. A burkolt árdrágítás fogalmán ugyanis leginkább azt értjük, amikor egy bizonyos áruféleség elkészítéséhez nem az előírt mennyiségű vagy minőségű nyersanyagot használják fel, esetleg a készítmények egy-egy munkafázist kihagynak. Szó lehet még olyan jelenségről, amikor a típus tökéletesítésének címen magasabb árat számítanak fel, de a gyártmányon a változtatás nem található meg.

— A burkolt árdrágítások megakadályozása érdekében eddig — megfelelő jogszabály hiányában — konstruktív intézkedés nem történt, vagy ha tettünk is intézkedést, azok az ipart indokolatlanul védő jogszabályok labirintusaiban célt tévesztettek. Ennek fel-

számolására határozott intézkedés született. Világos és egyértelmű rendelet írja elő, hogy azzal a vállalat-tal szemben, amely a fogyasztók megkárosítása révén illetéktelen jövedelemhez jut, gazdasági bírságot kell alkalmazni.

**A jogok
érvényesítése**

— Az ÁKF feladatairól — mondotta — tömören csak annyit említek, hogy apparátusunk a jövőben igyekszik a legjobban kihasználtni és meghatározni azokat a munkaprogramokat, amelyek a fogyasztók megkárosításának felszámolását célozzák. Kiváncsán eredményt elérni azonban csak a fogyasztók támogatásával tudunk. Maximálisan állunk az olyan fogyasztók rendelkezésére is, akik a szabályok ismeretében hiányában hozzánk fordulnak tanácsért. Úgy hiszem viszont, hogy a fogyasztói jogok nyílt megsértésének tapasztalásakor a vevőknek saját maguk és mások érdekében szót kell emelniük. Akkor, ha a vevő kifogásait nyíltan és azonnal, már a boltban megteszi, a fogyasztói érdekek érvényesülését valósítja meg.

Befejezésül Csakmag György és Fodor Pál elismeréssel szólt a kereskedelem és vendéglátóipar dolgozóiról, akik általában becsülettel tesznek eleget megnövekedett feladataiknak.

Új szálloda

Közép-Dunántúl idegenforgalmi központjának gondjait könnyíti az ugyancsak 1967-ben átadott Hotel Veszprém. A kilencven szobás épületben egyszerre száznyolcvan vendéget fogadhatnak. A szállodában étterem, eszpresszó és társalgó biztosítja a vendégek kényelmét

Keserű poén

— Megye-e valaki orvoshoz? Irasson fel nekem is gyógyszer!

— Nincs köztünk várandós asszony.

— Én az vagyok, Péter bácsi — nyitotta szét a köpenyét az egyik asszony.

— Majd gondoskodunk róla...

— Válassza ki Amalkát, vagy Erzsit.

— Az attól függ — folytatta a felszólított —, szeme ügyes, vagy anélkül legyen a jövevény.

Az utolsó mondatra ki-robbant a nevetés azok között, akik a munkakezdés kemény perceit viccelődéssel akarták meglágyítani. Az Erzsinek nevezett asszony játékosan beleboxolt Péter bácsi 90 kilójába. A nagydarab ember pedig megölelte Erzsikét, aki a padlóra csúszott a karok közül.

**A papucs
sarkával**

Ezzel vége is szakadt volna a viccelődésnek, incselkedésnek már csak azért is, mert a két főszereplő együttes kora száz esztendőnél több. Az öregek bakugrást nem vesz ki komolyan senki, egyikük mégis megsértődött olyannyira, hogy kilépett a papucsából, azt kézbe vette és üttötte vele az „arany-száj” Péter bácsit, aki így vallott arról jegyzőkönyvében:

— Először a papucs talpával, aztán a sarkával üttötte a fejemet. Jutott belőle a kezemre is, mert oda-kapkodtam az ütések helyére. Ehol ni, a kezemen látszanak a sebek, a fejem pedig a dió nagyságú

**Hol a viccelődés
határa?**

Talán nem, talán igen. A viccelődéssel megbánhattak önmagukat egy embert, aki munkatársainál esetleg érzékenyebb. Megtörhetette az élet, idegei gyengébbek. Magányosságá pedig jobban fájhat, mint a nyitott seb. Egyik embernek közelebb, a másiknak messzebb esik a viccelődés határa, amelyen belül még nem vág a szó, mint a beretva. Nincs a földön munkahely, ahol ne viccelődnének az emberek egymással. Aki ezért felhúzza az orrát, arra „rászállnak”, s az élcéldés céltáblájává válik. Ha nincs patrona viszálszóni, még rosszabb. Ha van és célba talál vele, akkor az élcéldók is jót nevetnek rajta.

**Elégtétel
fegyelmeivel**

Akit megpapucsoltak, fordulhatott volna jogorvoslásért bírósághoz is a könnyű testi sértés miatt. Előbb munkahelye, a Szegedi Pannónia Szörmekikészítő és Szörmekonfekció Vállalat vezetőse mérlegelte az ügyet: a papuccsal hadakozótól megvonta a reá eső tavalyi nyereségrészesedést az önbíráskodás miatt. Ez bizony zsebbe vágó és — határozott döntés, amit fellebbezés után jóváhagyott az üzemi döntőbizottság is. Az elmarasztalt ezután szerkesztőségünk-höz fordult levelel, hogy panaszt vizsgáljuk ki. Megtettük és tanúságként szereztük, hogy ez az ügy nyolcórányi kiesést okozott a munkából a vállalat egyik részlegében, mert ki kellett hallgatni 11 tanút, a két főszereplőt, 9 oldalas jegyzőkönyvet írtak, majd e sorok íróját is tájékoztatták, kitergették előtte a tényeket. A Munka Törvénykönyvre hivatkozva megvonta a jogalap, hogy az önbíráskodónak azonnali hatállyal felmondjanak. Cselekményével veszélyeztetette munkatársai testi épségét. Tekintettel voltak azonban olyan momentumokra, amelyek humánus intézkedésre késztették az üzem vezetőit és a döntőbizottságot. Az igazság az, hogy a viccelődés ezúttal sokba került a résztvevőknek.

L. F.

Kimerültség